

UCHWAŁA Nr XXIV/134/2025
RADY POWIATU W RYPINIE
z dnia 26 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz.107, poz. 1907) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z 2023 r. poz. 1234) **uchwala się co następuje:**

- § 1.** Rada Powiatu w Rypinie przyjmuje „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Rypinie.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej Starostwa Powiatowego oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zgodnego z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych.

Na podstawie Uchwały Nr XXVIII/205/2021 Rady Powiatu w Rypinie z dnia 24 lutego 2021 r. wprowadzono „Program Rozwiązywania Problemów Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Rypińskim w latach 2021-2024”. Program z końcem 2024 r. przestał obowiązywać. W dniu 24 września 2025r. Uchwałą Nr XXI/117/2025 Rady Powiatu w Rypinie wprowadzono „Powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Rypińskiego na lata 2025-2031”.

W związku z powyższym zachodzi potrzeba wprowadzenia aktualnego „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031”.

Załącznik do Uchwały Nr XXIV/134/2025
Rady Powiatu w Rypinie z dnia 26 listopada 2025 r.

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2025-2031

POWIAT RYPIŃSKI
RYPIN 2025

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025r.poz. 913, z 2023r. , poz. 1234) art. 35a, ust. 1 pkt 1 i 3, jednym z zadań należących do powiatu jest „opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”. W dniu 24 września 2025r. Rada Powiatu w Rypinie podjęła Uchwałę nr XXI/117/2025 w sprawie przyjęcia „Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Rypińskim na lata 2025-2031”.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031 został opracowany w odpowiedzi na potrzebę wsparcia osób z niepełnosprawnościami w kluczowych obszarach: zatrudnienia, dostępności, opieki zdrowotnej i integracji społecznej. Celem programu jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, wspieranie ich aktywizacji zawodowej, integracji społecznej oraz zapewnienie równego dostępu do usług i infrastruktury, stworzenie warunków, które umożliwią osobom z niepełnosprawnościami aktywne uczestnictwo w życiu codziennym, zawodowym i kulturalnym.

Program stanowi dokument, którego celem jest określenie i koordynowanie działań w zakresie polityki socjalnej powiatu, szeroko ukierunkowanych na problemy osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Opracowanie spójnego planu wspierania osób niepełnosprawnych jest kluczowe w celu osiągnięcia podstawowego założenia - celu głównego Programu, jakim jest **poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, wspieranie ich samodzielności, integracji i zapobieganie inkluzji społecznej.**

Program ma na celu wskazanie ramowych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami z powiatu rypińskiego w oparciu o następujące priorytety: **zatrudnienie, dostępność, opiekę zdrowotną i integrację społeczną.** Realizacja programu wymaga współpracy wielu podmiotów, w tym władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jednostek oraz

mieszkańców powiatów. Tylko wspólne działanie może pomóc zlikwidować bariery związane z niedostępnością i zapewnić ich wszechstronną użyteczność.

Program jest kontynuacją działań, które podjęto w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2021-2024.

2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ JAKO ZJAWISKO WIELOWYMIAROWE

Naruszenie lub czasowe ograniczenie fizyczne, psychiczne, intelektualne lub sensoryczne w znacznym stopniu naruszające prawo i skuteczne uczestnictwo osoby w życiu społecznym i zawodowym określane jest terminem niepełnosprawności. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 roku ukazuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Według ww. aktu “Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności albo orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy a gdy nie ukończyły 16 roku życia – orzeczenie o niepełnosprawności.”

Zgodnie z obowiązującym prawem ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności, bowiem orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustaloną niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej.

Obecnie w Polsce funkcjonują dwa systemy orzecznicze regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

- orzecznictwo do celów rentowych - prowadzone przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS; orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) – podlegają im rolnicy i ich rodziny oraz komisje lekarskie podległe MON i MSWiA - dla tzw. służb mundurowych (policjantów żołnierzy, celników).
- orzecznictwo do celów poza rentowych – system orzecznictwa poza rentowego tworzą Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja oraz Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja.

Orzeczenia ZUS wydawane są do innych celów niż orzeczenia zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia ZUS oceniają zdolność do pracy i są podstawą do wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego, czyli renty. Natomiast orzeczenia zespołów powiatowych i wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności nie są podstawą do ubiegania się o rentę i emeryturę, ale stwarzają możliwość otrzymania różnych dodatkowych form pomocy przysługujących osobom niepełnosprawnym, do których należą m. in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej),
- możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych),
- możliwość korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m. in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), możliwość wsparcia działalności gospodarczej lub rolniczej,
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo – telewizyjnych (abonamentu),

- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Osoby, które ukończyły 16 rok życia mogą być zakwalifikowane do jednego z trzech stopni niepełnosprawności:

- do **znacznego** (dawna I grupa inwalidzka) stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- do **umiarkowanego** (dawna II grupa inwalidzka) stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- do **lekkiego** (dawna III grupa inwalidzka) stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub pomoce techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych:

- jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy lekarz orzecznik ZUS i komisja lekarska uwzględniają: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

ZUS wydaje orzeczenia:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy.

Lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie KRUS wydają orzeczenia dotyczące różnych aspektów zdolności do pracy i stanu zdrowia ubezpieczonych rolników. Do najważniejszych rodzajów orzeczeń należą:

- orzeczenie o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym,
- orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- orzeczenie o czasowej niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 180 dni,
- orzeczenie o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu,
- orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego,
- orzeczenie o wskazaniach do rehabilitacji leczniczej,

Każdy z tych rodzajów orzeczeń ma znaczenie dla przyznania odpowiednich świadczeń i form wsparcia dla ubezpieczonych rolników.

Orzeczenia komisji lekarskich podległych MON i MSWiA wydane po 1 stycznia 1998 r. nie stanowią podstawy do zaliczenia osób, których orzeczenia te dotyczą, do osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Można by w tym miejscu przywoływać szereg różnych definicji niepełnosprawności i osób z niepełnosprawnościami, dokonywać ich kategoryzacji, obrazując to w jaki sposób definiowanie

omawianego problemu zmieniało się na przestrzeni lat. Jednak istotne jest to, w jaki sposób niepełnosprawność jest postrzegana w dzisiejszych czasach, a mianowicie przez pryzmat praw człowieka. Szczególną uwagę dzisiaj zwraca się na istnienie licznych barier środowiskowych, które napotykają osoby z niepełnosprawnościami i które są konieczne do usunięcia. Niepełnosprawność postrzega się jako zjawisko dynamiczne, gdyż interakcja pomiędzy środowiskiem a osobą z niepełnosprawnościami ulega ciągłym przemianom i nie jest zauważana jako deficyt po stronie danej jednostki. Główne miejsce w takim modelu odbierania problemu zajmuje idea wyrównywania szans, czyli stworzenia przyjaznego i pozbawionego barier środowiska dla osób z niepełnosprawnościami, aby umożliwić im pełny udział w życiu społeczno-zawodowym.

Z uwagi na brak jednolitego systemu orzeczniczego w kraju trudne jest jednoznaczne ustalenie liczby osób niepełnosprawnych czy to w kraju czy choćby w powiecie rypińskim.

2.1 Osoby z niepełnosprawnościami w Polsce

Opracowaniem, które pokazuje liczebność osób niepełnosprawnych a także umożliwia dokonanie szczegółowej charakterystyki tej grupy społecznej w Polsce jest powszechny spis ludności. Na podstawie wyników ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku liczba osób z niepełnosprawnościami ogółem według stanu na dzień 31 marca 2021 r. wynosiła 5,4 mln. i stanowiła 14,3% ludności kraju wobec 12,2% w 2011 r. oraz 14,3% w 2002 r. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 45,1% wobec 54,9% dla kobiet.

Osoby legitymujące się prawnym potwierdzeniem niepełnosprawności tj. posiadające orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność wydane przez organ do tego uprawniony (np. Zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, ZUS, KRUS, MON, MSWiA, MEiN) stanowiły 63,7% zbiorowości (3 471 193 osób). Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 015 304 osób, tylko prawnie – 1 455 889 osób, tylko biologicznie – 1 976 355 osób.

Osoby niepełnosprawne biologicznie zostały zdefiniowane jako osoby, które odczuwają ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie

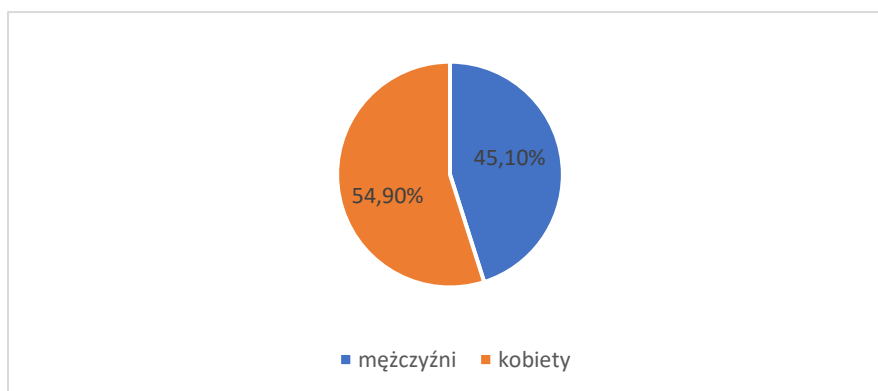

posiadają prawnego orzeczenia niepełnosprawności. Rozróżniano 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy.

W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych zwiększyła się o 750,5 tys., tj. o 15,98%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zwiększyła się o 337,7 tys., tj. o 10,78%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 410,8 tys., tj. o 26,24%.

Badanie NSP 2021 było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych.

Wykres nr 1. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na płeć

Źródło: Opracowanie własne

2.2 Osoby z niepełnosprawnościami w Powiecie Rypińskim

Chcąc określić liczebność osób niepełnosprawnych w powiecie rypińskim warto przyjrzeć się danym zgromadzonym przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie. Jako okres porównawczy przyjęto lata 2021-2024, w których to skala występowania niepełnosprawności w powiecie przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Liczba złożonych wniosków z podziałem na cel - osoby po 16 r. ż.

Cel złożenia wniosku	2021	2022	2023	2024
Odpowiednie zatrudnienie	240	208	261	268
Szkolenie	4	2	2	2
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	11	14	18	15
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne I środki pomocnicze	107	142	181	290
Korzystanie z system środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji/korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych I rehabilitacyjnych	161	145	155	189
Zasiłek stały	0	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny	125	134	159	151
Korzystanie z karty parkingowej	70	112	104	130
Inne	175	228	232	356
RAZEM	893	985	1112	1401

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności każdego roku wzrastała, najwięcej wniosków wpłynęło w roku 2024 – 1401. 268 Wnioskodawców w tym roku deklaroowało, że orzeczenie jest im niezbędne do podjęcia zatrudnienia, 151 natomiast chciało pozyskać prawo do zasiłku pielęgnacyjnego. Podobna tendencja co do celowości wniosków występowała w latach wcześniejszych

Tabela nr 2. Liczba złożonych wniosków z podziałem na cel - osoby przed 16 r. ż.

Cel złożenia wniosku	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	129	130	121	142
Zasiłek stały	8	18	16	16
Inne	7	6	7	6
RAZEM	144	154	144	164

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Za główny cel uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności podawano potrzebę uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego. Liczba wniosków w okresie porównawczym wynosiła od 121 w roku 2023 do 142 w roku 2024.

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na stopnie niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	2021	2022	2023	2024
Lekki	174	122	134	107
Umiarkowany	440	519	535	694
Znaczny	237	309	401	503
RAZEM	851	950	1070	1304

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydano w roku 2024 – 1304 orzeczenia. Biorąc pod uwagę stopień niepełnosprawności, da się zauważyć, że najwięcej osób wymagało częściowej lub okresowej pomocy ze strony innych osób, czyli uzyskiwało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczynę niepełnosprawności.

Symbol/Przyczyna niepełnosprawności	2021	2022	2023	2024
01-U	21	22	36	34
02-P	84	89	96	107
03-L	24	31	43	45
04-O	39	23	38	37
05-R	289	407	392	514
06-E	18	9	12	14
07-S	128	139	117	204
08-T	30	30	38	57
09-M	29	36	54	58
10-N	117	111	162	172
11-I	65	46	72	53
12-C	7	7	10	9
RAZEM	851	950	1070	1304

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Z uwagi na przyczynę niepełnosprawności można zaobserwować, że najwięcej osób jest dotkniętych schorzeniami układu ruchu 05-R oraz boryka się ze schorzeniami krążeniowo-oddechowymi 07-S.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na wiek osób do 16 r. ż.

Wiek osoby orzekanej	2021	2022	2023	2024
0-3	31	135	23	19
4-7	37	0	41	52
8-16	76	0	83	91
RAZEM	144	135	147	162

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Wśród dzieci najwięcej wydanych orzeczeń dotyczyło dzieci w przedziale wiekowym od 8 do 16 lat.

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczynę niepełnosprawności osób do 16 r. ż.

Symbol/Przyczyna niepełnosprawności	2021	2022	2023	2024
01-U	7	6	14	10
02-P	22	15	18	15
03-L	7	3	6	3
04-O	4	9	5	7
05-R	4	12	11	11
06-E	8	7	2	4
07-S	21	9	19	21
08-T	2	2	3	0
09-M	4	6	4	8
10-N	14	9	7	9
11-I	13	16	9	16
12-C	38	41	49	58
RAZEM	144	135	147	162

Źródło: Dane udostępnione przez PZON w Rypinie 2025 rok.

Z danych przedstawionych przez PZON w Rypinie wynika, że najwięcej dzieci dotkniętych jest całościowym zaburzeniem rozwoju. W roku 2024 wydano aż 58 orzeczeń z symbolem 12-C. Drugim schorzeniem co do częstotliwości wydawanych decyzji są dysfunkcje związane z układem krążeniowo-oddechowym (07-S).

3. INTEGRACJA SPOŁECZNA I WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Integracja społeczna i wsparcie osób z niepełnosprawnościami są fundamentem nowoczesnego, otwartego i sprawiedliwego społeczeństwa. Osoby, które mogą być uznane za część społeczną, często napotykają różnego rodzaju bariery – fizyczne, społeczne, edukacyjne i w życiu zawodowym. Bariery które ograniczają ich możliwość funkcjonowania w życiu codziennym. Zagadnienia, takie jak ograniczona samodzielność, trudności w komunikacji oraz społeczne wykluczenie pokazują, jak złożona i wieloaspektowa jest rzeczywistość osób z niepełnosprawnością. Problemy te, często są wynikiem stereotypów i uprzedzeń i rodzą poważne konsekwencje dla życia codziennego tych osób, wpływając na ich poczucie własnej wartości, relacje społeczne oraz możliwości zawodowe. Kluczowe znaczenie ma zatem tworzenie i wdrażanie polityk oraz praktyk, które wspierają integrację i umożliwiają pełne uczestnictwo w

życiu społecznym. W kontekście psychologicznym, istotne jest zapewnienie wsparcia w zakresie terapii i rehabilitacji, które uwzględniają indywidualne potrzeby i potencjał każdej osoby. Społecznie, kluczowe jest promowanie postaw inkluzyjnych oraz edukowanie społeczeństwa na temat rzeczywistych możliwości i wyzwań z jakimi borykają się osoby z niepełnosprawnością. Niezwykle ważne jest podejmowanie różnych form wsparcia oraz rozwijanie programów edukacyjnych i zawodowych, które będą odpowiadać na rzeczywiste potrzeby osób z niepełnosprawnością. Ponadto, istotne jest kontynuowanie działań mających na celu eliminację barier społecznych i promowanie integracji w różnych aspektach życia. Zrozumienie i odpowiednia reakcja na psychologiczno-społeczne problemy osób z niepełnosprawnością jest nie tylko kwestią sprawiedliwości społecznej, ale także moralnym i etycznym obowiązkiem każdego człowieka i instytucji. Tylko poprzez kompleksowe podejście i zaangażowanie możemy stworzyć środowisko, które w pełni docenia wartość każdej osoby i umożliwia jej pełne uczestnictwo w społeczeństwie. Uwzględnienie działań na rzecz ich wsparcia ma znaczenie w ujęciu indywidualnym, jak i ogólnospołecznym.

3.1 Charakterystyka rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Rypińskim

Szeroko rozumiane pojęcie rehabilitacji ukazuje ją jako kompleksowy proces, którego celem jest przywrócenie pełnej lub częściowej sprawności fizycznej, psychicznej, społecznej oraz zawodowej osobom, które doznały uszczerbku na zdrowiu w wyniku choroby, wypadku, wrodzonych wad lub innych czynników. Rehabilitacja ma na celu poprawę jakości życia i umożliwienie funkcjonowania w społeczeństwie w jak największym zakresie. Rehabilitacja jest procesem interdyscyplinarnym, w który zaangażowani są różni specjaliści, w tym lekarze, fizjoterapeuci, psycholodzy, pedagodzy, terapeuci zajęciowi i pracownicy socjalni. Skuteczność rehabilitacji zależy od indywidualnego podejścia do potrzeb osoby oraz współpracy między pacjentem a specjalistami.

Rehabilitacja medyczna skupia się na przywracaniu sprawności fizycznej lub psychicznej za pomocą terapii i zabiegów medycznych, takich jak fizjoterapia, masaże, terapia zajęciowa czy farmakoterapia. Rehabilitacja lecznicza w Polsce jest realizowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia

Spółecznego (KRUS). Finansowaniem zadań w zakresie rehabilitacji leczniczej zajmuje się NFZ w oparciu o ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W skład leczniczej rehabilitacji wchodzi przede wszystkim leczenie uzdrowiskowe. Finansowanie przez ZUS rehabilitacji leczniczej odbywa się na zasadzie prewencji rentowej osób, które są zagrożone długotrwałą niezdolnością do pracy, ale rokuja powrót do zatrudnienia. Prewencja rentowa ZUS obejmuje osoby ze schorzeniami narządu ruchu, układu krążenia, oddechowego, układu krążenia, z chorobami onkologicznymi, schorzeniami psychosomatycznymi oraz z zakresu foniatrii. Osoby okresowo niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym lub zagrożone niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym mogą liczyć na wsparcie w zakresie rehabilitacji leczniczej finansowane przez KRUS.

Inny aspekt w procesie rehabilitacyjnego usprawniania odgrywa społeczna i zawodowa rehabilitacja osób niepełnosprawnych, które finansowane są głównie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Celem rehabilitacji zawodowej jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami, chorobami przewlekłymi lub ograniczeniami zdrowotnymi podjęcia i utrzymania aktywności zawodowej, a także dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy. Dzięki temu procesowi osoby te mogą osiągnąć niezależność finansową, rozwijać swoje kompetencje i uczestniczyć w życiu społecznym. Szczegółowe cele rehabilitacji zawodowej polegają na przygotowaniu do pracy zawodowej poprzez naukę nowych umiejętności i zdobycie kwalifikacji dostosowanych do możliwości zdrowotnych oraz potrzeb rynku pracy np. szkolenia zawodowe, kursy komputerowe, naukę języków obcych. Dostosowanie do zmienionych możliwości zdrowotnych, czyli przekwalifikowanie zawodowe dla osób, które nie mogą wykonywać swojego dotychczasowego zawodu z powodu utraty sprawności. Pomoc w znalezieniu zatrudnienia, poprzez doradztwo zawodowe, wsparcie w przygotowaniu CV i listów motywacyjnych, organizację staży zawodowych. Pomoc w pośrednictwie pracy lub zatrudnieniu wspieranym. Adaptacja środowiska pracy ma na celu dostosowanie miejsca i stanowiska pracy do potrzeb osoby z niepełnosprawnością, np. poprzez specjalistyczny sprzęt, ergonomiczne rozwiązania czy elastyczne godziny pracy. Wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia polega na zapewnieniu warunków umożliwiających kontynuację pracy, w tym wsparcia psychologicznego czy szkoleniowego. Celem rozwoju osobistego i społecznego jest wzmacnianie poczucia własnej wartości, pewności

siebie oraz motywacji do działania a także włączenie osób z niepełnosprawnościami w aktywne życie społeczne, przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji. Rehabilitacja zawodowa stanowi kluczowy element w procesie aktywizacji osób z niepełnosprawnościami, umożliwiając im pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

3.1.1. Rehabilitacja zawodowa w Powiecie Rypińskim

Jednostką mającą największy wpływ na proces zawodowego usprawniania osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu rypińskiego ma Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie (PUP). W oparciu o dane przekazane przez PUP w ostatnim roku sprawozdawczym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie w ciągu całego 2023 roku zarejestrowało się 131 osób bezrobotnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (77 kobiet), w tym 41 osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Natomiast osób niepełnosprawnych ze statusem poszukujących pracy, którzy nie pozostawali w zatrudnieniu zarejestrowało się 15 osób (7 kobiet), w tym 14 osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Według stanu z końca grudnia 2023 roku w ewidencji tut. urzędu pozostawało ogółem 1302 osoby bezrobotne, w tym 826 kobiet. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych, osoby z niepełnosprawnością stanowiły 6,8% ogółu bezrobotnych, tj. 88 osób (57 kobiet), w tym 28 osób posiadało znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności. Osób ze statusem poszukujących pracy w dniu 31.12.2023 r. było w ewidencji ogółem 30 (10 kobiet), z czego 50% to osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu, tj. 15 osób (7 kobiet), wśród których było 14 osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Łącznie w końcu roku sprawozdawczego pozostawało w ewidencji PUP Rypin 103 osoby (64 kobiety) z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobotnych i poszukujących pracy) – 42 osoby posiadały umiarkowany stopień niepełnosprawności. W minionym roku zgłoszono 14 wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej dedykowane dla osób niepełnosprawnych w ramach, których 10 dotyczyło ofert zatrudnienia a 4 to oferty stażu. Należy jednak zaznaczyć, że również pozostałe oferty pracy z otwartego rynku pracy (w tym oferty dotyczące prac subsydiowanych a także stażu czy prac społecznie użytecznych), mimo braku wskazania w ofercie, że są przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, są dostępne dla klientów z niepełnosprawnością, u których brak jest przeciwwskazań do wykonywania określonych prac. Z powodu podjęcia pracy wyłączono z tut. ewidencji 62 osoby niepełnosprawnych (37 kobiet), spośród których 15 posiadało znaczny lub

umiarkowany stopień niepełnosprawności. Zatrudnienie subsydiowane podjęło 13 osób (4 kobiety), natomiast 49 osób (33 kobiety) podjęły pracę niesubsydiowaną. W ramach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, realizowanej przez PUP Rypin w programach finansowanych z FP oraz EFS+, zatrudnienie subsydiowane na pracach interwencyjnych podjęły 2 osoby (1 kobieta), natomiast na robotach publicznych – 8 osób, w tym 1 kobieta. Działalność gospodarczą po uzyskaniu środków z PUP podjęły 3 osoby (2 kobiety). Ponadto aktywizacją poprzez staż objęto 5 bezrobotnych (4 kobiety) oraz 8 osób (6 kobiet) poprzez skierowanie na prace społecznie użyteczne. Ze środków PFRON, przyznanych przez Powiat na realizację rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie zaktywizował 5 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu wydając na ten cel 77 832,39 zł. Na staż urząd skierował 4 osoby niepełnosprawne (3 kobiety), poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Wydatki z tego tytułu wyniosły – 47 832,39 zł i zostały przeznaczone na pokrycie kosztów stypendiów stażowych, należących od nich składek ZUS oraz badań lekarskich. Ponadto 1 osoba otrzymała środki na podjęcie działalności gospodarczej w kwocie 30 000,00 zł. W 2023 roku z usług rynku pracy takich jak pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe skorzystały łącznie 73 osoby niepełnosprawne w tym: 58 osob z pośrednictwa pracy i 15 osób z poradnictwa zawodowego, 11 osób w ramach porad indywidualnych oraz 4 osoby w ramach porad grupowych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu pełne włączenie osoby niepełnosprawnej do życia społecznego, pomaga osobom niepełnosprawnym w przystosowaniu się do życia w społeczeństwie i budowaniu samodzielności. Obejmuje pomoc w zdobywaniu umiejętności społecznych, korzystaniu z usług społecznych czy integracji z lokalną społecznością. Realizowana jest przede wszystkim poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzenie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej w powiecie rypińskim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie poprzez finansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych następujących zadań:

- dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,
- dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie ze środków PFRON uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie ze środków PFRON sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

3.1.2. Dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Możliwość aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym jest uwarunkowana likwidacją istniejących barier. Bariery jakie osoby niepełnosprawne napotykają we własnym domu są dużym utrudnieniem i uniemożliwiają uczestnictwo tych osób w życiu społecznym. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują. W ramach likwidacji barier architektonicznych dostosowywane są łazienki, montaż windy oraz budowa podjazdu.

Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. Realizacja tych zadań ma umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie

niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. W ramach likwidacji barier w komunikowaniu dofinansowuje się m.in. czujniki płaczu dziecka, tablety, oprogramowanie do komunikowania się, komputery oraz zestawy do mówienia bez użytkowania rąk. Natomiast w przypadku barier technicznych są to: łóżka ortopedyczne, podnośniki transportowe, lupy elektroniczne, koncentratory tlenu, rowery trójkołowe, fotele ergonomiczne, rampy podjazdowe, siedziska przyściennie składane, kompakt oraz deska sedesowa (zestaw), skuter elektryczny, wózki prysznicowe, podnośniki kąpielowo – prysznicowe, krzesła toaletowe, ławeczki do wanny.

Zależnie od środków jakie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazał na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych realizowane były zadania z zakresu likwidacji barier. Poniższe tabele przedstawiają realizację zadań – likwidację barier przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie na przestrzeni lat: 2021-2024.

Tabela nr 7. Bariery architektoniczne w latach 2021-2024

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	10 na kwotę 90.500,00 zł	11 na kwotę 139.250,00 zł	11 na kwotę 123.000,00 zł	28 na kwotę 277.502,00 zł
Liczba zrealizowanych wniosków	8	6	9	19
Kwota dofinansowania	61.985,38 zł	50.000,00 zł	70.212,34 zł	161.393,50 zł

Tabelę opracowano na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych powiatu rypińskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON.

Tabela nr 8. Bariery techniczne w latach 2021-2024

Dofinansowanie likwidacji barier technicznych	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	16 na kwotę 54.999,00 zł	17 na kwotę 59.939,00 zł	16 na kwotę 60.766,10 zł	32 na kwotę 128.744,00 zł
Liczba zrealizowanych wniosków	14	15	15	28
Kwota dofinansowania	45.431,85 zł	48.895,55 zł	56.551,09 zł	105.466,65 zł

Tabelę opracowano na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych powiatu rypińskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON.

Tabela nr 9. Bariery w komunikowaniu się w latach 2021-2024

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	2 na kwotę 10.604,05 zł	1 na kwotę 1.871,50 zł	3 na kwotę 7.626,60 zł	2 na kwotę 7.042,05 zł
Liczba zrealizowanych wniosków	2	1	3	2
Kwota dofinansowania	7.824,05 zł	1.871,50 zł	7.626,60 zł	6.447,65 zł

Tabelę opracowano na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych powiatu rypińskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON.

3.1.3. Dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.

Ważnym elementem umożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie jest posiadanie przez osoby niepełnosprawne odpowiedniego sprzętu do rehabilitacji. Sprzęt rehabilitacyjny jest to sprzęt niezbędny do rehabilitacji ruchowej lub innej prowadzonej w warunkach domowych i zalecanej przez lekarza. O dofinansowanie tego zadania mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. W latach 2021-2024 w powiecie rypińskim w ramach tego zadania dofinansowano: rowery stacjonarne rehabilitacyjne, fotel rehabilitacyjny, materace rehabilitacyjne, tunel sensoryczny, sprzęt do rehabilitacji logopedycznej, drabinki do ćwiczeń oraz wanny z hydromasażem.

Wysokość środków finansowych oraz liczba osób korzystających z dofinansowania w okresie 2021-2024 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 10. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2021-2024

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	19 na kwotę 50.135,63 zł	16 na kwotę 28.646,40 zł	13 na kwotę 17.664,24 zł	13 na kwotę 20.407,35 zł
Liczba zrealizowanych wniosków	18	15	13	13
Kwota dofinansowania	34.718,81 zł	15.506,40 zł	15.429,04 zł	14.802,34 zł

Źródło: Dane własne PCPR Rypin

3.1.4. Dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Kolejną formą wsparcia dla osób niepełnosprawnych jest zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Są to przedmioty, które określa katalog stanowiący załącznik do

rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie. W ramach zadania osoby niepełnosprawne uzyskują dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych (np. kule protezy, wózki itp.) oraz środków pomocniczych, ułatwiających funkcjonowanie w środowisku społecznym (np. aparaty słuchowe, pieluchomajtki, cewniki itd.).

Wydatkowanie środków PFRON na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz liczbę osób korzystających z tej formy wsparcia przedstawia tabela nr 11.

Tabela nr 11. Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2021-2024

Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	174 na kwotę 357.841,28 zł	216 na kwotę 427.208,93 zł	269 na kwotę 595.727,97 zł	315 na kwotę 772 297,16 zł
Liczba zrealizowanych wniosków	171	206	204	236
Kwota dofinansowania	251.739,54 zł	293.170,55 zł	362.803,28 zł	454 405,26 zł

Tabelę opracowano na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych powiatu rypińskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON.

Z analizy dotyczącej dofinansowania przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych należy stwierdzić, iż o takie dofinansowanie ubiega się znacząca liczba niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Rypińskiego. Z uwagi na niewystarczające środki PFRON nie ma możliwości przyznania dofinansowania dla wszystkich wnioskujących osób niepełnosprawnych.

3.1.5. Dofinansowanie ze środków PFRON uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Turnus w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz wzmocnienie umiejętności społecznych uczestników. Głównie przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także poprzez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w tych formach powinno pozwolić na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe.

W tabeli nr 12 zaprezentowano zestawienie informacji o dofinansowaniach w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2021-2024.

Tabela nr 12. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych na terenie Powiatu Rypińskiego w latach 2021-2024

Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Osoby ubiegające się o dofinansowanie wraz z opiekunami	110 w tym opiekunowie 40	201 w tym opiekunowie 76	182 w tym opiekunowie 63	199 w tym opiekunowie 73
Środki przyznane	140.152,00 zł	227.953,00 zł	267.190,00 zł	287.142,00 zł
Wyplacone dofinansowania	140.005,00 zł	202.179,00 zł	225.908,26 zł	280.474,00 zł
Liczba dorosłych	43	54	68	71

Liczba dorosłych z ZPCh	0	0	1	0
Liczba dzieci/młodzieży	21	27	21	22
Liczba opiekunów osób dorosłych	17	29	25	37
Liczba opiekunów dzieci/młodzieży	20	24	19	20

Tabelę opracowano na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych Powiatu Rypińskiego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych przez PFRON.

Z informacji przedstawionych w tabeli nr 12 wynika, że wysokość udzielonego dofinansowania przez powiat w analizowanym okresie znacząco wzrosła.

3.1.6. Dofinansowanie ze środków PFRON sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych po spełnienie łącznie następujące warunków:

- udokumentują posiadanie lub gwarancję uzyskania środków finansowych w wysokości deklarowanej jako udział własny przed organizacją imprezy,
- posiadają odpowiednie do potrzeb osób niepełnosprawnych warunki techniczne i lokalowe do realizacji zadania,
- prowadzą działalność statutową na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku,
- nie posiadają wymagalnych zobowiązań wobec Funduszu.

Dofinansowanie obejmuje imprezy sportowe, kulturalne, rekreacyjne i turystyczne o zasięgu lokalnym organizowane dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu lub imprezę organizowaną poza terenem powiatu w związku z faktem korzystania z ośrodka lub terenu rekreacyjnego położonego na terenie innego powiatu.

Corocznie z tej formy wsparcia korzystają osoby niepełnosprawne zrzeszone w m.in. stowarzyszeniach, związkach prowadzących działalność na terenie powiatu rypińskiego. Najczęściej są to zadania o charakterze turystycznym i rekreacyjnym. Wysokość środków finansowych oraz osób korzystających z dofinansowania w okresie 2021-2024 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 13. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2021-2024

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	2021	2022	2023	2024
Liczba zawartych umów	7	9	8	9
Liczba osób, które skorzystały z aktywności	208	221	281	431
Kwota dofinansowania	12.515,54 zł	24.636,00 zł	27.268,00 zł	32.920,00 zł

Źródło: Opracowanie własne.

4. PROGRAMY CELOWE PFRON

Powiat Rypiński corocznie przystępuje do realizacji programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych: programu Aktywny Samorząd, programu Wyrównywanie Różnic Między Regionami III, programu Dostępne mieszkanie i Mieszkanie dla Absolwenta. Realizatorem wszystkich wymienionych programów jest na terenie powiatu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie.

4.1. Program Aktywny Samorząd

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Program Aktywny Samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Umożliwią samorządom aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe programu:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,

- wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Program „Aktywny Samorząd” składa się z MODUŁU I i MODUŁU II.

Formy wsparcia w latach 2021-2024 MODULE I realizowane w Powiecie Rypińskim:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu;
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy;
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów i oprogramowania;
- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu i oprogramowania;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - co najmniej na III poziomie jakości;
- pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
- pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej.

Tabela nr 14. Dofinansowanie w latach 2021-2024 w ramach Aktywnego Samorządu – MODUŁ I

Aktywny Samorząd MODUŁ I		2021	2022	2023	2024
Udzielone dofinansowanie	kwota	128.116,30 zł	46.718,40 zł	110.153,00 zł	161.413,27 zł
	liczba wniosków	21	11	12	29

Źródło: Dane własne PCPR w Rypinie.

Natomiast **MODUŁ II** obejmuje pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. Adresowana jest do osób ze stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w:

- w szkole policealnej,
- w kolegium,
- w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

Dofinansowanie obejmuje koszt opłaty za naukę (czesne) lub opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego (w przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich). Dla uczniów szkół policealnych i studentów przewidziany jest także dodatek na pokrycie innych kosztów kształcenia.

Poniższa tabela określa środki na tę formę wsparcia wraz z liczbą osób, które skorzystały z tej pomocy.

Tabela nr 15. Dofinansowanie w latach 2021-2024 w ramach „Aktywnego Samorządu
– MODUŁ II

Aktywny Samorząd MODUŁ II		2021	2022	2023	2024
Udzielone dofinansowanie	kwota	92 210,32 zł	81 603,80 zł	38 320,70 zł	126 193,80 zł
	liczba osób	23	18	11	29

Źródło: Dane własne PCPR w Rypinie.

4.2. Program Wyrównywanie różnic między regionami III

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Celami operacyjnymi programu są:

- zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych, środowiskowych domach samopomocy, centrach i klubach integracji społecznej lub przedsiębiorstwach społecznych, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;
- tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych;
- likwidacja barier transportowych;
- dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;

- tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy lub zakładów aktywności zawodowej;
- skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

W roku 2022 w powiecie rypińskim realizowano 2 projekty dofinansowane w ramach powyższego programu. Jeden dotyczył Obszaru E - dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych na kwotę 72.000,00 zł, drugi Obszaru F - tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej na łączną kwotę 710.000,00 zł. W kolejnym roku zrealizowano trzy projekty w ramach Obszaru B - likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowanie. Umowy w ramach projektów zawarte zostały na łączną kwotę 377.182,67 zł. Niemniejsze zainteresowanie programem miało miejsce w roku 2024, w powiecie podpisano umowy na realizację czterech projektów. Trzy z nich dotyczyły Obszaru D - likwidacji barier transportowych, jeden natomiast Obszaru B, czyli likwidacji barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowanie. Zawarto umowę na łączną kwotę 623.200,00 zł.

4.3. Program Samodzielność-Aktywność-Mobilność

Powiat Rypiński w 2022 r. przystąpił do realizacji programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Dostępne mieszkanie, którego celem jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych. Dopłata do zamiany mieszkania na pozbawione barier architektonicznych, znajdującego się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku do poziomu zero przed budynkiem jest możliwa dla osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 r. ż z tytułu niepełnosprawności narządu ruchu uniemożliwiającej poruszanie się bez użycia wózka inwalidzkiego.

Podobnie od 2022 r. Powiat Rypiński realizuje program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta, którego celem jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta. Program dotyczy osób, które chcą rozpocząć samodzielne, niezależne życie po zakończeniu edukacji, nieposiadające własnego mieszkania. Program skierowany jest do osób niepełnosprawnych będących absolwentami, którzy ukończyli naukę w ciągu ostatnich 3 lat lub nie są absolwentami ale opuściły rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Osoby chcące skorzystać z ww. Programu są zobowiązane aktywnie poszukiwać pracy w miejscu, w którym wynajmują mieszkanie.

Dotychczas w ramach Programu „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” podpisano jedną umowę na łączną kwotę 87.600,00 zł, udzielając dofinansowania do wynajmu mieszkania. Beneficjent pomocy będzie otrzymywał wsparcie w formie dofinansowania kosztów wynajmu mieszkania przez okres 5 lat od podpisania umowy, po spełnieniu warunków określonych przez program na każdym etapie obowiązywania umowy.

5. ZASOBY INSTYTUCJONALNE MAJĄCE NA CELU WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W POWIECIE RYPIŃSKIM

Realizacja powiatowej polityki socjalnej, ukierunkowanej na potrzeby osób niepełnosprawnych i ich rodzin byłaby niemożliwa bez wsparcia instytucjonalnego jednostek pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych do których zadań należy między innymi świadczenie pomocy środowiskowej. Pomocy udzielanej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej oraz pomocy stacjonarnej, poza miejscem zamieszkania. Powyższe działania prowadzone są przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej na poziomie gminnym. W Powiecie Rypińskim są to:

- Gmina Skrwilno;
- Gmina Wąpielsk;
- Gmina Brzuze;
- Gmina Rogowo;
- Gmina Rypin;
- Gmina Miasto Rypin;

Na poziomie gminnym działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą ponadto Wydziały Obsługi Szkół w poszczególnych gminach wiejskich oraz Wydział Oświaty Kultury Informacji i Promocji w Gminie Miasta Rypin.

Na poziomie powiatu realizacją zadań z zakresu polityki socjalnej ukierunkowanej na osoby niepełnosprawne zajmują się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie, Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie, Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rypinie, Warsztat Terapii Zajęciowej „Nadzieja” w Rypinie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie, Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ugoszczu, Dzienny Dom Pobytu Senior + w Rypinie, Dzienny Dom Pobytu Senior+ w Starym Kobrzyńcu, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Wąpielsku, Dom Dziecka w Rypinie, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Specjalistyczno-Terapeutycznego w Rypinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rypinie oraz placówki oświatowe na poziomie ponadpodstawowym:

- Zespół Szkół nr 1 im. ks. Czesława Lissowskiego w Rypinie;
- Zespół Szkół nr 2 im. Unii Europejskiej w Rypinie,
- Zespół Szkół nr 3 im. Bogdana Chelmskiego w Rypinie;
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Ziemi Dobrzyńskiej w Nadrożu;
- Zespół Szkół nr 5 im. ks. Jana Twardowskiego w Rypinie.

Oprócz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i edukacji w powiecie wsparciem osób niepełnosprawnych zajmują się także organizacje pozarządowe do których zaliczamy m. in.:

- Polski Związek Niewidomych – Koło Powiatowe w Rypinie;
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Oddział Powiatowy w Rypinie;
- Stowarzyszenie Osób Działających na Rzecz Ludzi Niepełnosprawnych – „Razem”;
- Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” w Rypinie;
- Zarząd Rejonowy PCK w Rypinie.

Ponadto funkcjonuje Powiatowa Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, której działania mają charakter inicjatywny i konsultacyjno-opiniotwórczy.

Do zadań Rady należy:

- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych,

Wszystkie wymienione wyżej organizacje mają wpisane w swoją działalność wspieranie osób niepełnosprawnych. Przede wszystkim mają na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełną sprawnością, integracji ze środowiskiem lokalnym tych osób oraz społecznej, zawodowej i leczniczej rehabilitacji.

6. CELE OPERACYJNE PROGRAMU

Celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031 jest **poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, wspieranie ich samodzielności, integracji i zapobieganie inkluzji społecznej**. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

Tabela nr 16. Cele programu

Cele operacyjne	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
1. Poprawa sytuacji na rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami	Rozwój lokalnych programów aktywizacji zawodowej, takich jak warsztaty, staże i kursy zawodowe, skierowane do osób z niepełnosprawnościami Udział w budowie partnerstw z lokalnymi pracodawcami w celu tworzenia miejsc pracy, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Promowanie samozatrudnienia i przedsiębiorczości wśród osób z niepełnosprawnościami poprzez oferowanie wsparcia finansowego i doradczego Zwiększenie liczby miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Wzrost zatrudnienia - więcej osób z niepełnosprawnościami znajduje pracę, co przekłada się na ich większą niezależność finansową Lepsza integracja społeczna - większa aktywność zawodowa prowadzi do zmniejszenia wykluczenia społecznego Poprawa jakości życia - zatrudnienie wpływa na rozwój osobisty, poczucie własnej wartości i zdrowie psychiczne Zmniejszenie obciążeń systemu opieki społecznej - więcej osób z niepełnosprawnościami zarabia samodzielnie, co redukuje koszty świadczeń Zwiększona różnorodność w miejscu pracy - firmy zyskują nowych, zmotywowanych pracowników i budują bardziej inkluzyjną kulturę organizacyjną Rozwój elastycznych form pracy - więcej możliwości pracy zdalnej i dostosowania stanowisk do indywidualnych potrzeb

2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i usług	Prowadzenie audytów dostępności budynków publicznych i prywatnych oraz przygotowanie harmonogramów ich modernizacji Wprowadzenie cyfrowych narzędzi komunikacji, takich jak aplikacje mobilne dostosowane do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności Rozwijanie systemu transportu publicznego przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami Usuwanie barier architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjnych Modernizacja budynków użyteczności publicznej (np. montaż wind, podjazdów) Wprowadzenie systemów informacji włączających (np. napisy, pętle indukcyjne) Ułatwienie dostępu do informacji publicznych poprzez dostosowanie materiałów i stron internetowych (np. tłumaczenia na język migowy, audiodeskrypcje)	Większa samodzielność – osoby z niepełnosprawnościami mogą swobodniej poruszać się i korzystać z usług bez konieczności stałej pomocy Poprawa jakości życia – łatwiejszy dostęp do transportu, urzędów, sklepów czy placówek medycznych wpływa na codzienne funkcjonowanie Lepsza integracja społeczna – eliminacja barier umożliwia pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym Zwiększenie równości szans – dostępność edukacji, pracy i usług sprzyja wyrównywaniu możliwości dla wszystkich obywateli Rozwój gospodarczy – większa dostępność przyciąga klientów i turystów z niepełnosprawnościami, co może pozytywnie wpłynąć na lokalne biznesy Poprawa bezpieczeństwa – dostosowanie infrastruktury (np. sygnalizacja dźwiękowa, obniżone krawężniki, windy) zwiększa komfort i bezpieczeństwo nie tylko osób z niepełnosprawnościami, ale także seniorów i rodzin z dziećmi
3. Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej, kompleksowego wsparcia i rehabilitacji.	Organizacja programów profilaktyki zdrowotnej i regularnych badań dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami Rozwój specjalistycznych usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności	Poprawa stanu zdrowia i sprawności – regularny dostęp do specjalistów, terapii i rehabilitacji zwiększa szanse na poprawę funkcjonowania i samodzielności. Wyższa jakość życia – kompleksowa opieka medyczna i psychologiczna zmniejsza ból, stres i poprawia komfort codziennego życia

	Rozwój wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin Rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i opieki domowej, w tym dostępnych programach Rozwój usług asystenckich oraz opieki wytchnieniowej dla opiekunów Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami	Większa niezależność – skuteczna rehabilitacja i wsparcie umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami większą samodzielność w codziennych czynnościach Zmniejszenie barier w zatrudnieniu – lepszy stan zdrowia i dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego zwiększają możliwości podjęcia pracy Odciążenie rodzin i opiekunów – dostęp do profesjonalnej opieki i wsparcia zmniejsza obciążenie najbliższych osób Zmniejszenie kosztów długoterminowej opieki – skuteczna rehabilitacja i profilaktyka mogą ograniczyć potrzebę kosztownych hospitalizacji i opieki instytucjonalnej Lepsza integracja społeczna – odpowiednie wsparcie pozwala osobom z niepełnosprawnościami aktywniej uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym
4. Wzmacnianie integracji społecznej i uświadamianie problematyki wykluczenia	Tworzenie lokalnych inicjatyw integracyjnych, takich jak kluby, warsztaty i wydarzenia kulturalne dostępne dla wszystkich mieszkańców Realizacja kampanii edukacyjnych w szkołach i mediach lokalnych, mających na celu łamanie stereotypów i promocję tolerancji wobec osób z niepełnosprawnościami Wspieranie wolontariatu i zaangażowania społecznego w inicjatywy na rzecz osób z niepełnosprawnościami Promowanie aktywności społecznej i kulturalnej osób z niepełnosprawnościami poprzez	Zmniejszenie uprzedzeń i stereotypów – większa świadomość społeczna prowadzi do lepszego zrozumienia potrzeb osób z niepełnosprawnościami Większa akceptacja i otwartość – społeczeństwo staje się bardziej inkluzywne, a osoby z niepełnosprawnościami czują się bardziej akceptowane Lepszy dostęp do edukacji i pracy – większa świadomość wśród pracodawców i instytucji edukacyjnych skutkuje lepszym dostosowaniem miejsc pracy i nauki Aktywniejszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym – większa integracja sprzyja

	inicjatywy lokalne, wydarzenia i kampanie edukacyjne Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami Prowadzenie działań społecznych promujących konsekwencje i akceptację niepełnosprawności	uczestnictwu w kulturze, sporcie czy wydarzeniach publicznych Rozwój inicjatyw społecznych – zwiększona świadomość prowadzi do powstawania programów wsparcia, wolontariatu i inicjatyw na rzecz osób wykluczonych Poprawa relacji międzyludzkich – integracja buduje empatię, zrozumienie i wzmacnia więzi międzyludzkie w społecznościach lokalnych. Zmniejszenie poziomu wykluczenia – więcej dostosowanych przestrzeni, usług i rozwiązań, które ułatwiają codzienne życie osobom z niepełnosprawnościami
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

7. MONITORING I EWALUACJA

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma charakter otwarty, w razie potrzeby istnieje możliwość wprowadzenia zmian oraz uzupełnienia o istotne dla jego realizacji informacje. W trakcie realizacji programu mogą pojawić się nowe okoliczności, czy problemy, które nie były brane pod uwagę podczas jego opracowania. Niezbędne jest zatem prowadzenie ewaluacji. Realizację postawionych celów, zadań oraz sposobów ich realizacji, należy weryfikować na bieżąco. Instytucją kluczową w procesie realizacji celów Powiatowego Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie. Zadaniem PCPR jest ogólna koordynacja procesu realizacji i monitorowania Programu.

Monitorowanie ma na celu koordynację realizacji celów programu, zbieranie informacji o postępach, identyfikacja zadań i zapewnienie, że zadania są realizowane z harmonogramem i zaplanowanymi celami. Dzięki temu, coroczne zbieranie danych, analiza postępów oraz skutków, umożliwi podejmowanie lepszych działań w przyszłości. Monitoring Programu będzie polegał na corocznym zbieraniu informacji na temat postępów w jego realizacji, przedstawianych następnie Radzie Powiatu Rypińskiego wraz ze sporządzanym co roku sprawozdaniem do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2025-2031..

8. PODSUMOWANIE

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Rypińskim jest wyrazem zaangażowania, odpowiedzialności i solidarności wobec osób z niepełnosprawnościami. Podejmowane działania mają na celu nie tylko podniesienie jakości życia tych osób, ale także stanowią społeczeństwo oparte na zasadach równości, solidarności i wzajemnego szacunku. Tylko poprzez kompleksowe podejście i zaangażowanie możemy stworzyć środowisko, które w pełni docenia wartość każdej osoby i umożliwia jej pełne uczestnictwo w społeczeństwie.

Program ten nie jest jedynie formalnym dokumentem, lecz określonym planem działań, który wymaga współpracy organów samorządowych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz samych mieszkańców powiatu. Jego realizacja zależy od zaangażowania wszystkich stron oraz regularnego monitorowania postępów i reagowania na nowe wyzwania.

Wierzymy, że wdrożenie tego programu przyczyni się do realnej poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami, wzmacniając ich niezależność, godność i znaczenie przynależności do wspólnoty.